

תא כלשהו בחלת-הדבש של ההיסטוריה. חיבורו שופע-האהבה של מר ש. שיחור יש בו כדי לזרוע אור על כמה מן ההפכים והמוקד-שות שבאישיות זו, שבימי חייה היו שרויים באפלה ונעלמים מעיניהם של מחנות מערי-צים ויריבים כאחד. אף-על-פי-כן, אין ספר זה „סיפור חייו“ של המנוח, ולא רק מחמת קוצר היריעה בלבד.

„הנה הם באים“ הוא שרשרת של אנקדוטות, או אפיוזדות, מחייו של ד״ר וייצמן, לקטות בעיקר מפיו של יהושע חרל״פ, מישהיה שומר-ראשו ונהגו, משונרות הצצות-לאחור, מלות אפילו ארוך למדי שהוא, בעיקרו, מסירתה של הרצאת-דברים עניינית ומסודרת מפיו של מר ב. גוריאל, מנהל גינוך-וייצמן. כל זה רקוח ריקחה אמנותית למדי, „מסוג-ננת“ מאד, דראמתית מאד פתושם, ושופע, כפי שאמרנו כבר, אהבה, אהבה חמה ועזה, למושאו של הספר. כמעט ודומה שמעיקרו לא נתכוון ספר זה אלא לחבב את דמותו של ד״ר וייצמן המנוח על הקורא העברי, ובפרט על בני-הנעורים, שבשטניו של המסי-בות אין היא קרובה לרוחם במיוחד.

כפי שיקרה לעתים קרובות כל-כך, אף כאן האהבה מקלקלת את השורה. מהגם שזאת היא אהבה בנוסח ישן קמעה, עטוית-שיראים, שחיתוך-דיבורה נוטה יותר מדי לחגיגות, לרגשנות, לתיאטרליות, דמות פורבלמתית, רבת-פנים ועתירת-רבים, ברוכת-השגים וי-דועת-אכזבות כזו של ד״ר וייצמן ראויה גם ראויה לטיפול מחקר-ספרותי על רמה שונה מזו, בכלים אחרים של תיאור וניתוח. עבור דתו השיטתית, המסורה והמתמדה של גיני-זך-וייצמן, והאמצעים העומדים או העשויים לעמוד לרשותו, יש בהם משום ערובה לכך שחומר-גלם לא יחסר לו למי שיקום, אי-פעם, לעשות את המלאכה בכלים הנאותים.

אכן, סיפורי אגדה וזכרונות הם מזון חיוני לכמה מן הרבדים החשובים ביותר בהוויית הקיבוצית של אומה. אבל הם עלולים להיע-שות חומר מסוכן, מכמה בחינות, אם אין בצדם, ובמקביל להם, ציגורות-ייקאה לרבדים הרציונליים יותר שבאותה הווייה.

מ. פ.

עצמו מצטיירת מטושטשת, חסרת-דם מתוך הדפים האלה, המעלימים לגמרי אי-אלה פר-טים ביוגרפיים רבי-משמעות, כגון מוצאו הגרמני-מצדאמו (פרט שאולי יש בו, אגב, כדי לתרץ, לפחות חלקית, את „יכלתו הבל-תירוסיית להקשיב, לשמוע את כל הצדדים של נקודה השנויה במחלוקת, לפני קביעת עמדתו שהיתה תמיד תקיפה והחלטית“. ר' ע' 33). אבל ליקויה הקשה ביותר של מונג-רפיה זו הוא בנקיטת-העמדה הגלויה מצד מחברה, שלהבדיל מבעל החיבור על רובס-פייר הוא רואה לנכון לערב ניתוח היסטורי בלימוד-זכות והרצאת-עובדות במזמורית-היי-לה. אפשר שגישה זו תואמת את מה שמקובל עדיין במידה רבה בהיסטוריוגרפיה הסוביי-טית, אבל ספק בידינו אם היא חופפת את צרכיו של קורא עברי המבקש להוסיף דעת והשכל. למטרה זו מעדיפים היינו לראות תרגום עברי של הביוגרפיה של לנין מאת שוב, למשל, אף שהיקפה עולה אולי על המתכונת שקבעה הוצאת „הדר“, לספרית-המופת להיסטוריה“ אשר יזמה.

יש להצטער גם על טיבם המאכזב של התרגום וההגהה, הן ב„רובספייר“ הן ב„לנין“. בספרים הנועדים בעיקר לסטודנטים, אקדמי-אים וכי' יש להקפיד על אלה הקפדת-יתר דווקא. פגימות מסוג זה יש בהן כדי לספל את הפונות, הראויות לשבח ועידוד כשלעצ-מן, שהונחו ביסודה של „ספרית מופת“ זו. א. ר.

הנה הם באים

ד״ר חיים וייצמן, נשיאה הוותיק של ההס-תרות הציונית העולמית ונשיאה הראשון של מדינת-ישראל, היה אישיות מורכבת מאד, כרוב האישים שפעלם תופס וממלא

* כריסטופר היל: לנין והמהפכה הרוסית; עברית: יאיר עברון, עריכה מדעית: שול-מית שחר; הוצ' „הדר“, תשכ״א; 180 עמ'.
** שמואל שיחור: הנה הם באים (סיפור חייו של הנשיא ד״ר חיים וייצמן); הוצאת שוקן, 1958; 190 עמ'.